

UCHWAŁA NR XX/145/12  
RADY GMINY I MIASTA IZBICA KUJAWSKA  
z dnia 18 grudnia 2012 roku

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rozwoju Gminy i Miasta Izbica Kujawska na lata 2013-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 Nr 142 poz.1591 z późniejszymi zmianami)

Rada Gminy i Miasta  
uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Rozwoju Gminy i Miasta Izbica Kujawska na lata 2013-2020 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Izbica Kujawska.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr VIII/37/07 Rady Gminy i Miasta Izbica Kujawska z dnia 22 czerwca 2007 roku w sprawie przyjęcia planu rozwoju lokalnego Gminy i Miasta Izbica Kujawska na lata 2007-2015.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

*Marian Lewandowski*



**LOKALNY PROGRAM ROZWOJU  
GMINY I MIASTA IZBICA  
KUJAWSKA NA LATA 2013 – 2020**

## Spis treści

Spis treści .....	2
1. Założenia metodologiczne .....	3
1.1 Zasięg terytorialny programu.....	3
1.2 Okres objęty programem.....	3
1.3 Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem lokalnego programu rozwoju.....	3
2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej .....	5
2.1 Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia .....	5
2.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego.....	8
2.3 Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura. ....	10
2.4 Gospodarka .....	15
2.5 Sfera społeczna .....	20
2.6 Wnioski z przeprowadzonej diagnozy .....	25
3. Analiza SWOT.....	28
4. Kierunki rozwoju .....	31
4.1 Drzewo problemów .....	31
4.2 Drzewo celów .....	33
5. Planowane przedsięwzięcia.....	35
6. Spójność zadań Lokalnego Programu Rozwoju z dokumentami programowymi i planistycznymi .....	45
7. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć lokalnego programu rozwoju .....	48
8. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli .....	50

# **1. Założenia metodologiczne**

## **1.1 Zasięg terytorialny programu**

Lokalny Plan Rozwoju Gminy i Miasta Izbica Kujawska na lata 2013-2020 swoim zasięgiem obejmuje teren Gminy i Miasta Izbica Kujawska znajdujący się w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim.

Urząd Gminy i Miasta Izbica Kujawska znajduje się pod adresem ul. Marszałka Piłsudskiego 32 w Izbicy Kujawskiej .

## **1.2 Okres objęty programem**

Okres obowiązywania Lokalnego Programu Rozwoju obejmuje lata 2013-2020.

## **1.3 Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem lokalnego programu rozwoju**

Wstępny projekt Lokalnego Programu Rozwoju opracował zespół powołany przez Burmistrza Gminy i Miasta Izbica Kujawska.

Podstawę merytoryczną opracowania programu stanowiły materiały źródłowe, powstałe i zgromadzone w wyniku prac Zespołu. Zespół opracował analityczne materiały źródłowe, niezbędne dla diagnozy sytuacji społecznej w gminie, co z kolei pozwoliło na wypracowanie kierunków strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej i wskazanie skutecznych kierunków działań polityki społecznej dla ich rozwiązania, a także ustalenie układu współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych.

Przy opracowywaniu planowanych przedsięwzięć na lata 2013-2020 brali również udział: Burmistrz Gminy i Miasta Izbica Kujawska - Marek Śledziński, Komisja Inwestycyjno – Techniczna i Rozwoju Gospodarczego Rady Gminy i Miasta Izbica Kujawska oraz przedstawiciele Rady Gminy i Miasta.

Wstępny projekt dokumentu zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej [www.bip.izbicakuj.pl](http://www.bip.izbicakuj.pl) oraz przeprowadzono konsultacje społeczne na obszarze całej gminy, w formie zebrań z mieszkańcami, aby w ten sposób mogli oni uczestniczyć w pracach nad programem. Dokonano selekcji problemów uważanych przez mieszkańców za najistotniejsze, wypracowano założenia analizy SWOT oraz wybrano główne problemy różnych sfer gminy. Tak

więc kluczowy udział w wyznaczaniu celów strategicznych oraz zadań realizacyjnych mieli nie tylko przedstawiciele władz lokalnych, ale również mieszkańcy całej gminy.

Długookresowe planowanie strategiczne jest podstawą formułowania długofalowych celów rozwoju. Jednocześnie stanowi główny element Lokalnego Programu Rozwoju jako instrument rozwoju społeczno-gospodarczego. Istotą metody planowania strategicznego jest ukierunkowanie wizji rozwoju na cele i kierunki polityki gminy. Cechą planowania strategicznego jest wariantowy zapis ustaleń, uzależniony od różnej hierarchii celów rozwoju. Punktem wyjścia do formułowania strategii jest diagnoza prospektywna, czyli ocena stanu istniejącego i ustalenie kluczowych problemów rozwoju.

Wstępny projekt dokumentu powstawał w wyniku przeprowadzenia cyklu szkoleniowo-doradczego mającego na celu przygotowanie samorządów lokalnych do procesu planistycznego w odniesieniu do przyszłej perspektywy na lata 2014-2020 realizowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przez firmę Dorfin sp. z o.o.

## 2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej

### 2.1 Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia

Gmina Izbica Kujawska leży na terenie Pojezierza Wielkopolsko-Kujawskiego w obrębie Wysoczyzny Kujawskiej. Zajmuje teren o powierzchni 132,05 km<sup>2</sup>, z czego 2,26 km<sup>2</sup> przypada na miasto Izbica Kujawska. Położona jest w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim i sąsiaduje z należącymi do niego gminami Lubraniec, Boniewo i Chodecz. Sąsiaduje również z gminą Topólka, leżącą na obszarze powiatu radziejowskiego oraz z gminami Babiak i Przedecz w powiecie kolskim, w województwie Wielkopolskim.

Ośrodkiem gminy jest miasto Izbica Kujawska położone w odległości 190 km od Warszawy, 120 km od Bydgoszczy, która jest siedzibą województwa i 37 km od Włocławka, który jest siedzibą powiatu.

**Rysunek 1. Położenie gminy Izbica Kujawska na tle powiatu włocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego**



W wewnętrznym podziale administracyjnym, gmina Izbica Kujawska dzieli się na 34 jednostki sołeckie: Błenna, Błenna A, Błenna B, Śmięły, Gąsiorowo, Wiszczelice, Mchówek, Ciepliny, Długie, Nowa Wieś, Cieplinki, Modzerowo, Grochowiska, Józefowo, Kazanki, Obalki, Komorowo, Helenowo, Ślazewo, Świętosławice, Mieczysławowo, Naczachowo, Wólka Komorowska, Wietrzychowice, Skarbanowo, Pasieka, Świszewy, Sokołowo, Tymień, Augustynowo, Szczkówek, Zdzisławin, Kazimierowo, Chociszewo.

**Rysunek 2. Sołectwa wchodzące w skład gminy Izbica Kujawska**



Obecnie sytuacja demograficzna w gminie jest ustabilizowana, z tendencją niewielkiego spadku. Mają miejsce nieznaczne wahania liczby ludności (zarówno pod względem urodzeń i zgonów, jak i migracji ludności). Według danych Urzędu Gminy i Miasta Izbica Kujawska na koniec roku 2011 liczba ludności wynosiła 7982. Na dzień 30 czerwca 2012 Gminę i Miasto Izbica Kujawska zamieszkiwało 7961 osób, w tym 3916 mężczyzn i 4045 kobiet.

**Tabela 1. Struktura demograficzna Gminy i Miasta Izbica Kujawska w latach 2005-2010**

Wyszczególnienie	J. m.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<b>Liczba ludności</b>								
<b>ogółem</b>	osoba	<b>8006</b>	<b>7952</b>	<b>7961</b>	<b>7970</b>	<b>7955</b>	<b>7921</b>	-
mężczyźni	osoba	3943	3935	3917	3911	3901	3866	-
kobiety	osoba	4063	4017	4044	4059	1444	4055	-
<b>w miastach</b>								
<b>ogółem</b>	osoba	<b>2781</b>	<b>2745</b>	<b>2752</b>	<b>2771</b>	<b>2772</b>	<b>2753</b>	-
mężczyźni	osoba	1346	1340	1329	1329	1328	1310	-
kobiety	osoba	1432	1405	1423	1442	1444	1443	-
<b>na wsi</b>								
<b>ogółem</b>	osoba	<b>5225</b>	<b>5207</b>	<b>5209</b>	<b>5199</b>	<b>5183</b>	<b>5168</b>	-
mężczyźni	osoba	2594	2595	2588	2582	2573	2556	-
kobiety	osoba	2631	2612	2621	2617	2610	2612	-
<b>Przyrost naturalny</b>								
ogółem	osoba	-24	13	8	0	-14	-13	-3
mężczyźni	osoba	-22	12	-6	-11	-12	-22	-5
kobiety	osoba	-2	1	14	11	-2	9	2
<b>Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem</b>								
w wieku przedprodukcyjnym	%	23,4	23,3	23	22,4	21,7	21,4	-
w wieku produkcyjnym	%	60,2	60,4	60,9	61,7	62,1	62,3	-
w wieku poprodukcyjnym	%	16,3	16,4	16,1	15,9	16,1	16,4	-
<b>Wskaźniki modułu gminnego</b>								
ludność na 1 km <sup>2</sup> (gęstość zaludnienia)	osoba	61	60	60	60	60	60	-
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	103	102	103	104	104	105	-
małżeństwa na 1000 ludności	para	6,1	5,1	7,9	8,0	6,3	4,6	4,3
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	9,6	12,9	12,1	12,4	10,4	9,8	11,8
zgony na 1000 ludności	osoba	12,6	11,3	11,1	12,4	12,1	11,4	12,2
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-2,9	1,6	1,0	0,0	-1,7	-1,6	-0,4
<b>Saldo migracji wewnętrznych</b>								
ogółem	osoba	-25	-40	2	-24	-10	-21	-
mężczyźni	osoba	-4	-9	0	-11	3	-13	-
kobiety	osoba	-21	-31	2	-13	-13	-8	-

Źródło: Dane GUS



Gmina miejsko – wiejska Izbica Kujawska należy do gmin posiadających niekorzystne ujemne saldo migracji, co związane jest ze zmianą liczby ludności. Na spadek liczby ludności wpływ miał przyrost naturalny. W analizowanym okresie (2005-2011) charakteryzował się on dużą zmiennością – w latach 2005, 2009, 2010 i 2011 był ujemny, w latach 2006 i 2007 odnotowano dodatni przyrost naturalny, natomiast w roku 2008 przyrost naturalny wyniósł zero (tzn. że liczba zgonów i urodzeń żywych kształtowała się na tym samym poziomie).

## **2.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego**

Ukształtowanie powierzchni gminy Izbica Kujawska określają liczne wzniesienia i formy rynnowe, będące efektem zlodowacenia, a ciekawa rzeźba terenu oraz obecność kilku jezior stanowią istotne walory krajobrazowe.

Według podziału Polski na regiony fizyczno-geograficzne gmina położona jest w obrębie Pojezierza Kujawskiego. Jest to obszar o stosunkowo dobrze zachowanej postglacjalnej morfologii terenu. W jego obrębie występują cztery systemy jeziorne: Jeziora Długiego, Modzerowskiego, Komorowskiego, Karaśnia oraz jeziora Brdowskiego (gm. Babiak), połączonych siecią słabo wykształconych jezior. Rejon jezior Brdowskiego i Modzerowskiego stanowi obszar źródliskowy rzeki Noteci. Młodo-glacialna rzeźba charakteryzuje się licznymi pagórkami morenowymi występującymi zwłaszcza w rejonie Izbicy (pagórki izbickie) tworzące wał długości 5 km i średniej wysokości 146 m n.p.m. oraz zagłębieniami głównie o charakterze powytopiskowym. Są one z reguły wypełnione wodą lub zabagnione. Zdecydowało to o czytelności rzeźby terenu i atrakcyjności krajobrazu.

Warunki klimatyczne na terenie gminy zbliżone są do tych jakie charakterystyczne są dla wschodniej części Kujaw. Średnia temperatura roku waha się w granicach 8° C. Dominującym kierunkiem wiatrów jest zachodni. Wiatry z tego sektora stanowią ponad 40% wszystkich kierunków.

Bardzo ważne jest położenie gminy w sieci obszarów chronionych i w systemie powiązań ekologicznych doliny rzeki Noteci, która pełni funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym. W krajobrazie gminy na szczególną uwagę zasługuje pięknie rozwinięta forma rynnowa zajęta przez jezioro Modzerowskie wraz z jego wyciętą ku północy odnogą, wyróżniającą się jako jezioro Długie (równoległe w stosunku do niej ciągnie się – już poza granicami województwa – rynna jeziora Brdowskiego). Jezioro Modzerowskie wraz z jeziorem Długim stanowią podstawowy walor krajobrazowo – przyrodniczy gminy objęty ochroną prawną jako Obszar Chronionego Krajobrazu „Jezioro Modzerowskie” o powierzchni 1508 ha, a także ochroną akustyczną – strefą ciszy. Obszar ten chroni również tereny źródliskowe rzeki Noteć. Wokół jezior

i innych mniejszych zbiorników wodnych występują niekiedy rozległe szuwały i zarośla. Zachowało się także kilka wartościowych kompleksów leśnych.

Na terenie gminy w miejscowości Modzerowo znajduje się jeden pomnik przyrody - Lipa o wysokość 10 m i obwodzie 500 cm.

Brak jest na terenie gminy obszarów Natura 2000.

Lesistość gminy wynosi zaledwie 3,5% i jest zdecydowanie niższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego (23,3%). Niekorzystne jest nierównomierne rozmieszczenie kompleksów leśnych, ponieważ lasy koncentrują się przede wszystkim w rejonie Jeziora Modzerowskiego, a pozostała część gminy jest praktycznie bezleśna.

Rozwijające się osadnictwo, urbanizacja terenu, wylesienia, zmiany sieci hydrograficznej spowodowały głębokie zmiany w krajobrazie przyrodniczym gminy. Obecny krajobraz przedstawia mozaikę ekosystemów przekształconych w różnym stopniu przez człowieka. Obok układów ekologicznie niezmienionych z naturalną roślinnością wodną, szuwarową, torfowiskową i leśną występują półnaturalne litocenozy łąk, przekształcona gospodarczo roślinność lasów i użytków zielonych.

Największą atrakcją turystyczno - przyrodniczą gminy Izbica Kujawska jest Jezioro Długie-Modzerowskie. Ma ono powierzchnię 231,70 ha i długość 5,4 km, szerokość 100-750 m. Równie atrakcyjna jest historia tej ziemi. Sensację kryje sama wieś Długie. Tam, w nieistniejącym dziś dworcu, w 1782 roku urodziła się Tekla Justyna z Krzyżanowskich, matka Fryderyka Chopina. Obecnie znajduje się tam kamień z tablicą informacyjną, upamiętniającą ten fakt.

Na uwagę zasługują również zabytki archeologiczne, tj. grobowce megalityczne we wsiach: Wietrzychowice (5 grobowców) i Gaj (1) noszą nazwę grobowców kujawskich bądź piramid polskich. Należą do najbardziej okazałych zabytków prehistorycznych w Europie. Obiekty pochodzą sprzed 5500 lat i są dziełem ludności pucharów lejkowatych. W 2006 r. uchwałą Rady Gminy i Miasta utworzono park kulturowy o nazwie „Park Kulturowy Wietrzychowice w Wietrzychowicach i Gaju, gmina Izbica Kujawska”.

Tereny Gminy i Miasta Izbica Kujawska zamieszkiwały trzy narodowości: polska, żydowska i niemiecka, których kultury przenikały się wzajemnie, czego efektem są następujące zabytki architektoniczne:

- Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Izbicy Kujawskiej z połowy XV wieku, usytuowany został w miejscu starej drewnianej świątyni. W ołtarzu głównym znajduje się łaskami słynący obraz Matki Bożej Izbickiej zwany „Coronatą”.
- Kościół pw. Św. Floriana na „Pustyni” obok Izbicy Kujawskiej - drewniany kościół, z XVIII wieku

- Kościół parafialny pw. św. Stanisława BM w Modzerowie – drewniana świątynia z 1591 r.
- Kościół parafialny pw. św. Małgorzaty PM w Blennie – pierwotnie kościół drewniany z XIV w. Obecnie murowany z dwukondygnacyjną wieżą, wybudowany w latach 1861-1877. W świątyni znajdują się między innymi chrzcielnica i rzeźby świętych z XVIII wieku.
- Kościół ewangelicki-augsburski w Izbicy Kujawskiej - świątynia murowana, w stylu neogotyckim z lat 1907-1909.
- Synagoga w Izbicy Kujawskiej z 1880 roku.
- Dwór w Izbicy-Zagrodnicy.
- Dwór w Mchówku (XIX w.).
- Dwór w Szczkowie.

Infrastruktura turystyczna gminy Izbica Kujawska jest słabo rozwinięta. Na bazę turystyczno-hotelową składają się:

- Pole Namiotowe „U Mundka” nad J. Długim, Długie,
- Ośrodek Wypoczynkowy „Sjesta” Świątosławice 1a,
- Hotel „Sonja” – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Izbicy Kujawskiej, ul. Narutowicza 63
- Noclegi - Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „IZBEX” Krzysztof Strabanik, ul. Morelowa 12

Punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie miasta to:

- Kawiarnia „Sonja” – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Izbicy Kujawskiej, ul. Narutowicza 63
- Pizzeria K-2, ul. Kolska 16
- Bar, ul. Narutowicza 51

## ***2.3 Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura.***

- **Infrastruktura drogowa**

System komunikacyjny gminy Izbica Kujawska składa się z sieci dróg kołowych, brak jest natomiast połączeń kolejowych. Struktura przestrzenna sieci drogowej jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Teren gminy łączy się z zewnętrznym układem komunikacji drogowej regionu za pomocą sieci dróg wojewódzkich i powiatowych.

– **drogi wojewódzkie** o łącznej długości 23,3 km oraz nawierzchni utwardzonej (asfaltobeton) klasy technicznej III i IV:

- Nr 269 Kowal – Szczerkowo
- Nr 270 Brześć Kujawski – Koło

Trasy dróg wojewódzkich przechodzą centralnie przez tereny gminne i krzyżują się w mieście Izbica Kujawska.

– **drogi powiatowe:**

- Nr 2814 Samszyce – Izbica Kujawska (3,5 km)
- Nr 2932 Izbica Kujawska - Modzerowo (8,2 km)
- Nr 2933 Izbica Kujawska – Nowa Wieś – Błenna (11,2 km)
- Nr 2941 Psary – Modzerowo – Przedecz (2,3 km)
- Nr 2931 Izbica Kujawska – Boniewo – Borzymie (4,1 km).

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym stanowiące sieć dróg służących miejscowym potrzebom z wyłączeniem dróg wewnętrznych. Długość dróg gminnych ogółem wynosi 106,9 km. W przeważającej części drogi gminne posiadają nawierzchnię gruntową lub wzmocnioną kruszywem wapiennym. Nawierzchnia utwardzona (bitumiczna) występuje na 28 % systemu dróg gminnych, tj. 30 km. Na 100 km<sup>2</sup> powierzchni gminy przypada średnio 80,9 km dróg, w tym o nawierzchni bitumicznej – 22,7 km. W chwili obecnej w gminie Izbica Kujawska prowadzone są inwestycje związane z przebudową dróg lokalnych.

- **Infrastruktura telekomunikacyjna informacyjna**

Gmina Izbica Kujawska włączona jest do automatycznego systemu telefonicznego. Mimo, iż rynek usług telekomunikacyjnych jest rynkiem wolnym to w przeważającej większości mieszkańcy gminy korzystają z usług telefonii stacjonarnej oferowanych przez Telekomunikację Polską (obecnie Orange – po zmianie marki).

Obsługę w zakresie telekomunikacji zabezpieczają dwie centrale automatyczne połączone światłowodami. We wszystkich sołectwach i mieście rozprowadzana jest sieć telefoniczna (około 1800 abonentów). Uzupełnieniem łączności kablowej są wybudowane trzy wieże telefonii komórkowej.

Operatorzy strukturalni sieci w technologii GSM to głównie T-Mobile (operator: Polska Telefonia Cyfrowa), Orange Polska (operator: PTK Centertel), Play (operator: P4), Plus (operator: Polkomtel), CenterNet (operator: CenterNet), Mobyland, Aero2.

Gmina Izbica Kujawska ma możliwość podpięcia do Kujawsko-Pomorskiej Sieci Informacyjnej, jednak gmina nie korzysta z tej usługi ze względu na ograniczenia finansowe. Na terenie gminy dostęp do usługi Internet realizowany jest z wykorzystaniem technologii radiowej. Usługi te świadczone są głównie przez lokalnych dostawców takich jak: SATFILM, KOL-NET i ADURO. Oprócz tego Internet stacjonarny jest oferowany przez firmy telekomunikacji stacjonarnej, poza tym operatorzy telefonii komórkowej posiadają w swojej ofercie Internet

bezczeprowodowy.

- **Gospodarka wodno-ściekowa**

Zaopatrzenie w wodę odbywa się ze studni głębinowych bazujących na czwartorzędowym poziomie wodonośnym.

Na terenie gminy Izbica Kujawska zlokalizowane są 2 stacje uzdatniania wody:

- Stacja Uzdatniania Wody w Izbicy Kujawskiej przy ul. Warszawskiej 2, wydajność stacji - 112 m<sup>3</sup>/h, 1066 m<sup>3</sup>/dobę. Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych:
  - studnia przy ul. Warszawskiej o wydajności 48 m<sup>3</sup>/h, posiadająca strefę ochrony bezpośredniej (SOB) i pośredniej (SOP)
  - studnia przy ul. Szkolnej o wydajności 38 m<sup>3</sup>/h, posiadająca SOB,
  - studnia na Pl. Piłsudskiego o wydajności 50 m<sup>3</sup>/h, posiadająca SOB.

SUW w Izbicy Kujawskiej obsługuje: Izbicę Kujawską, Augustynowo, Chotel, Chociszewo, Długie, Długie Parcele, Gaj Stolarski, Hulankę, Józefowo, Kazanki, Komorowo, Kazimierowo, Modzerowo, Mieczysławowo, Mchówek, Martanowo Folwark, Nową Wieś, Obalki, Pustki, Pasiekę, Podhulankę, Podtymień, Sokołowo, Słubin, Szczkówkę, Skarbanowo, Ślzewo, Śmielnik, Świętosławice, Świszewy, Świszewy Kolonię, Tymień, Wólkę Komorowską, Grochowiska, Zdrojówkę, Zakręty, Zaborowo,

- Stacja Uzdatniania Wody w Wietrzychowicach - wydajność stacji 49 m<sup>3</sup>/h, 555 m<sup>3</sup>/dobę. Ujęcie składa się z jednej studni głębinowej zlokalizowanej na terenie stacji, posiada ustanowioną SOB i SOP. SUW obsługuje następujące miejscowości: Błenną, Błenną A, Błenną B, Ciepłiny, Ciepłiny Budy, Cieplinki, Dziewczopole, Dębianki, Gąsiorowo, Gogoły, Helenowo, Joasin, Naczachowo, Rogózki, Śmięły, Wietrzychowice, Wiszczelice, Zdzisławin.

Ponadto na terenie miasta Izbica Kujawska znajdują się dwa ujęcia publiczne:

- przy ul. Narutowicza (zdrój publiczny) o wydajności 3m<sup>3</sup>/h,
- przy ul. Warszawskiej - ujęcie do napełniania zbiorników straży pożarnej, spryskiwaczy, kuf, itp. o wydajności 10m<sup>3</sup>/h.

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej według danych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Izbicy Kujawskiej wynosi 186,6 km, długość przyłączy prowadzących do budynków wynosi 82,2 km. Stopień zwodociągowania gminy wynosi ok. 98% (stan na lipiec 2011 r.). Z danych GUS wynika, że, na koniec 2010 roku liczba przyłączy wodociągowych wyniosła 1862 sztuk. Cała gmina jest zamknięta pierścieniowo siecią wodociągową.

Gospodarka ściekowa opiera się na bazie oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej. Miasto Izbicę Kujawską w określonych granicach aglomeracji miejskiej, obsługuje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w sołectwie Kazimierowo. Przepustowość oczyszczalni wynosi 240 m<sup>3</sup> na dobę. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z bioblokiem typu MU-200. Ścieki oczyszczone spuszczone są do Kanału Folsz poprzez rów melioracyjny. Istniejąca oczyszczalnia ścieków nie spełnia warunków ochrony środowiska, dlatego w celu zwiększenia efektywności oczyszczania ścieków, ze względu na rozbudowę kanalizacji w mieście Izbica Kujawska, konieczna jest jej modernizacja.

Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Izbica Kujawska w 2010 roku wyniosła 12,6 km, długość przyłączy kanalizacji sanitarnej 4,4 km. Stopień skanalizowania miasta wynosi 80%, terenu wiejskiego 0%. Liczba mieszkańców miasta przyłączonych do kanalizacji sanitarnej wynosi 1556 osób, liczba przyłączy – 364. Na terenie miasta znajduje się również kanalizacja deszczowa o długości 9,1 km (dane ZGKiW).

W ostatnich latach w gminie przybyło sieci kanalizacyjnej jak również wzrósł odsetek ludności korzystającej z kanalizacji.

Z ogólnej ilości odprowadzanych ścieków komunalnych wynoszącej 56,7 dm<sup>3</sup>/rok, wszystkie ścieki są oczyszczone z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ilość ścieków odprowadzonych w latach 2005 – 2010 wzrosła o 10%.

- **Gospodarka energetyczna**

Gmina Izbica Kujawska nie posiada na swoim terenie zakładu wytwarzającego energię elektryczną, zatem zasilenie i zabezpieczenie potrzeb gospodarki, administracji i socjalno – bytowych odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego.

Gmina znajduje się w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Centrum S.A. Operatorem systemu dystrybucyjnego jest ENERGA S.A., Zakład Dystrybucji w Toruniu, Rejon Radziejów. Przez teren gminy przebiega dwutorowa linia o napięciu 220 kV oraz linia 110kV. Jednak są to przesyłowe linie tranzytowe należące do Krajowego Systemu Energetycznego.

Obszar gminy zasilany jest z regionalnych sieci dystrybucyjnych SN – 15kV wyprowadzanych z GPZ „Włocławek Wschód”, GPZ „Włocławek Zachód”, GPZ „Włocławek – AZOTY” oraz GPZ Koło - Turek. System energetyczny średniego napięcia jest systemem pierścieniowo – promienistym.

- **Sieć ciepłownicza oraz gazowa**

Na terenie gminy Izbica Kujawska dominują obiekty wyposażone w indywidualne źródła

ciepła. Jak dotychczas nie prowadzono badań mogących określić wielkości i strukturę zużycia energii cieplnej. Stan taki usprawiedliwia brak na terenie gminy ciepłociągów i zakładu wytwarzającego ciepło i energię elektryczną.

Gmina nie posiada zakładu zajmującego się wytwarzaniem i przesyłem energii cieplnej dla podmiotów gospodarczych i potrzeb socjalno – bytowych mieszkańców. Zabudowa miasta i gminy charakteryzuje się rozproszonymi siedliskami jednorodzinными, zagrodowymi, z nielicznymi skupiskami budownictwa wielorodzinnego szczególnie w strukturze po PGR-owskiej. Taki system zabudowy eliminuje praktycznie stosowanie magistralnych systemów ciepłowniczych. Lokalne potrzeby ciepłownicze gminy zaspokajane są z:

- o lokalnych systemów ciepłowniczych,
- o lokalnych kotłowni zasilanych węglem, gazem ziemnym i olejem opałowym,
- o kotłowni zakładowych,
- o indywidualnych źródeł i urządzeń grzewczych na paliwa stałe, ciekłe i gazowe.

Największą grupę odbiorców energii cieplnej gminy stanowią odbiorcy indywidualni zasilani z przydomowych kotłowni. Potrzeby cieplne tej grupy odbiorców energii cieplnej szacuje się na ponad 70% zapotrzebowania gminy na ciepło. Funkcjonujące indywidualne kotłownie centralnego ogrzewania w większości są przestarzałymi niskoefektywnymi energetycznie urządzeniami przetwarzającymi energię pierwotną zawartą głównie w węglu na energię cieplną.

Przez gminę Izbica Kujawska przebiega rurociąg produktów naftowych PERN „Przyjaźń” S.A. – z Płocka do bazy koncernu PKN ORLEN S.A. w Ostrowie Wielkopolskim oraz gazociąg DN 500.

Na obszarze gminy w pobliżu byłego Państwowego Gospodarstwa Rolnego i osiedla w zabudowie wielorodzinnej (bloki mieszkalne) zlokalizowano nie wykorzystany obiekt energetyczny jakim jest stacja redukcyjna gazu.

Obecnie dla potrzeb gospodarstw domowych wykorzystywany jest gaz bezprzewodowy. Należy zauważyć, że Gmina i Miasto Izbica Kujawska posiada koncepcję gazyfikacji miasta i gminy. Jednak dotychczas funkcjonujący system zachęt i ubożenie społeczeństwa nie powodowały zainteresowania tym paliwem. Wprowadzone zmiany i wsparcie dla indywidualnych odbiorców oraz pokrycie prawie 80% kosztów budowy sieci przesyłowej i przyłączy przez Dystrybutora powinny zaowocować zwiększeniem popytu na gaz ziemny jako paliwo alternatywne dla węgla, odpadów komunalnych i przemysłowych spalanych w kuchniach i kotłowniach.

Dystrybucją gazu ziemnego dla gminy Izbica Kujawska zajmuje się Pomorska Spółka Gazownicza Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy Rejon Włocławek. W 2010 r. wykorzystano 16,6 tys. m<sup>3</sup> gazu, w tym 65% ilości gazu wykorzystano do ogrzewania mieszkań. Zauważyć można spadek zużycia gazu. Prawdopodobną przyczyną jest stały wzrost kosztów gazu.

**Tabela 2. Charakterystyka sieci gazowej w gminie Izbica Kujawska w latach 2005 i 2009**

Sieć gazownicza	jednostka	2005	2009
długość czynnej sieci ogółem	km	12,8	12,8
długość czynnej sieci przesyłowej	km	9,2	9,2
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	3,6	3,6
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	58	62
odbiorcy gazu	gosp.dom.	12	14
zużycie gazu	tys. m <sup>3</sup>	20,2	16,6
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m <sup>3</sup>	tys. m <sup>3</sup>	16,2	10,8
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	36	42

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

- **Gospodarka odpadami**

Na terenie miasta i gminy Izbica Kujawska system gromadzenia odpadów polega na stosowaniu pojemników zunifikowanych, które są dostosowane do mechanicznego opróżniania. Pojemniki kontenerowe zastosowano dla zabudowy wielorodzinnej oraz na terenach o dużym zaludnieniu. Pojemniki o pojemności od 50 do 1100 dm<sup>3</sup> obsługują osiedla zabudowy niskiej.

Obowiązki wynikające z przyjętych zasad utrzymywania czystości i porządku realizowane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągów w Izbicy Kujawskiej, który zajmuje się zbiórką odpadów z terenu miasta i wsi.

System gromadzenia odpadów komunalnych dla przedsiębiorstw jest dostosowany indywidualnie do potrzeb wytwórców.

Gospodarka odpadami od 1 lipca 2013 roku będzie musiała być przystosowana do nowych regulacji prawnych. Wiąże się to z koniecznością opracowania nowego systemu gospodarki odpadami.

## **2.4 Gospodarka**

W rozwoju gospodarczym gminy Izbica Kujawska podstawowe i decydujące znaczenie pełni funkcja rolnicza, z uwagi na udział użytków rolnych – 10446 ha, co stanowi około 82,5 % ogólnej powierzchni. Liczba gospodarstw rolnych w gminie wynosi 1165. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi około 9 ha.

Według danych Urzędu Gminy i Miasta w Izbicy Kujawskiej na terenie gminy prowadzą działalność 292 podmioty gospodarcze (stan na grudzień 2011 r.) bez spółek jawnych i spółek



z o.o., które rejestrują się w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Na 1000 mieszkańców w 2011 roku przypadały 43 podmioty gospodarcze. Świadczy to o niskiej przedsiębiorczości w gminie.

**Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Izbica Kujawska**

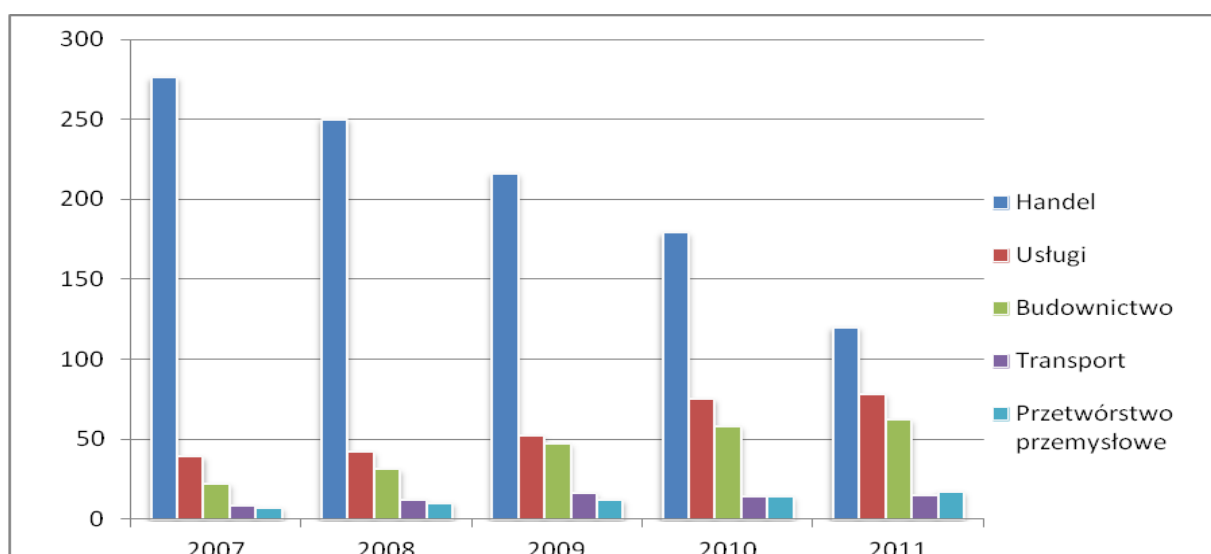
Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba podmiotów	352	345	343	340	292
Wskaźnik poziomu przedsiębiorczości	43	42	42	42	36

Źródło: Dane UGiM Izbica Kujawska

W przyjętym do analizy okresie czasowym następuje systematyczny, choć niewielki spadek liczby podmiotów gospodarczych. Przy czym tendencja ta kształtuje się na terenie miasta. Natomiast na obszarze wiejskim występują niewielkie wahania liczby podmiotów gospodarczych.

W strukturze działalności gospodarczej na terenie gminy i miasta dominują podmioty zarejestrowane w sektorze prywatnym. W sektorze prywatnym dominują natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W analizowanym okresie (2007-2011) odnotowano systematyczny, choć niewielki spadek liczby podmiotów gospodarczych, do którego przyczynił się przede wszystkim spadek podmiotów gospodarczych z sektora prywatnego, a w szczególności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

**Wykres 1. Branże, w których działają podmioty gospodarcze w gminie Izbica Kujawska.**



Źródło: UGiM w Izbicy Kujawskiej

Działalność gospodarcza zarejestrowana na terenie gminy i miasta Izbica Kujawska koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów, budownictwie oraz przetwórstwie przemysłowym.

Wzrosło również zainteresowanie energią odnawialną. Na terenie gminy funkcjonują 4 wiatraki będące własnością prywatnego przedsiębiorcy.

Niestety gmina Izbica Kujawska nie posiada planu zagospodarowania przestrzennego, w którym to ujęte byłyby tereny inwestycyjne dla potencjalnych inwestorów.

Podstawowym problemem jest wysokie bezrobocie, jakie utrzymuje się w gminie Izbica Kujawska, podobnie jak w całym regionie kujawsko – pomorskim. Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy.

Według stanu na dzień 31.12.2010 r. bezrobocie wyniosło 14,8% ludności w wieku produkcyjnym, tj. 731 osób. Poziom bezrobocia w mieście Izbica Kujawska jest znacznie wyższy niż na terenach wiejskich.

**Tabela 4. Poziom bezrobocia na terenie gminy i miasta Izbica Kujawska.**

Wyszczególnienie	J. m.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<b>Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym</b>								
ogółem	%	16,1	14,9	13,9	13,0	14,2	14,8	-
mężczyźni	%	14,5	12,8	11,4	11,5	13,0	13,1	-
kobiety	%	17,9	17,5	16,9	14,8	15,7	16,9	-

Zródło: Dane GUS

Główną przyczyną takiego stanu bezrobocia jest niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju i regionu, brak kapitału, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności lokalnej.

W gminie Izbica Kujawska, podobnie jak w innych rejonach kraju, zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych. W latach 2005-2011 liczba osób bezrobotnych spadła o 3,48% (w tym liczba bezrobotnych mężczyzn spadła o 9,63%, a liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 2,24%).

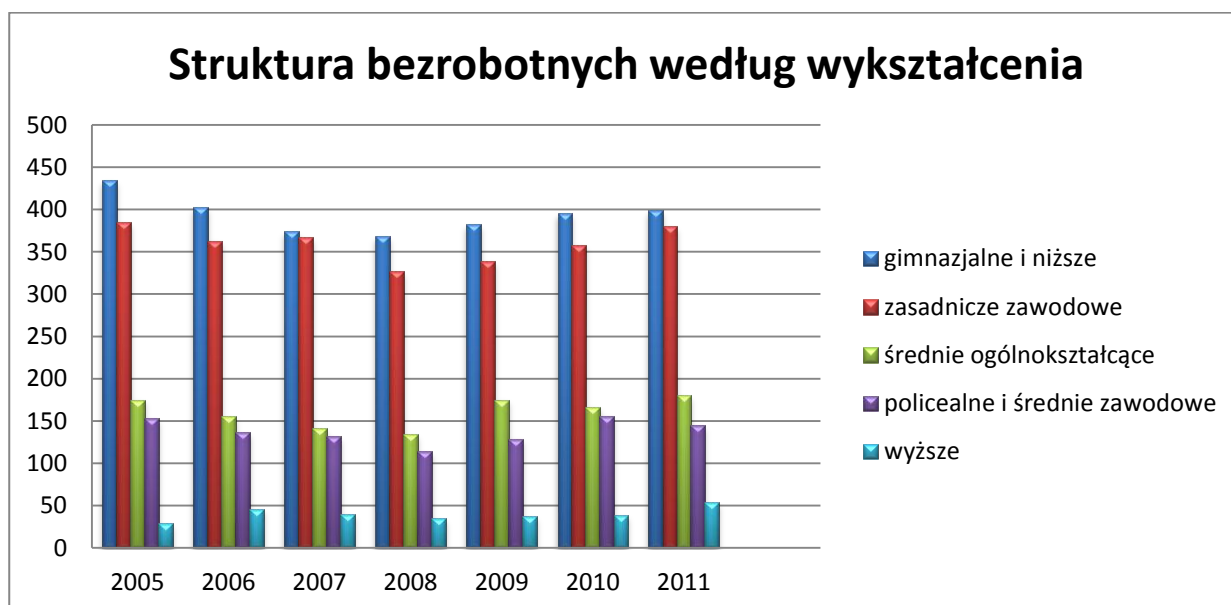
**Tabela 5. Struktura bezrobotnych według płci na terenie gminy i miasta Izbica Kujawska.**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	775	717	675	641	704	731	748	640
kobiety	401	386	379	337	359	384	410	360
mężczyźni	374	331	296	304	346	347	338	280

Źródło: PUP Włocławek

Jak wynika z powyższych danych, liczba bezrobotnych w ostatnich latach waha się, jednakże nadal utrzymuje się większe bezrobocie wśród kobiet.

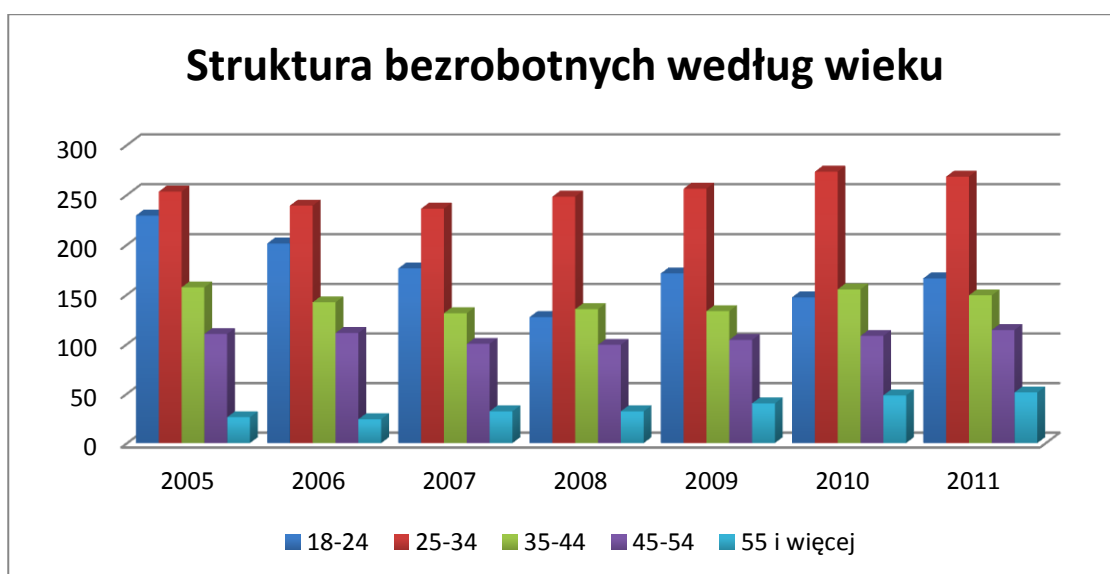
**Wykres 2. Struktura bezrobotnych według wykształcenia na terenie gminy i miasta Izbica Kujawska.**



Źródło: PUP Włocławek

Według wykresu 2 największe bezrobocie utrzymuje się wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Natomiast najmniejsze wśród osób z wykształceniem wyższym.

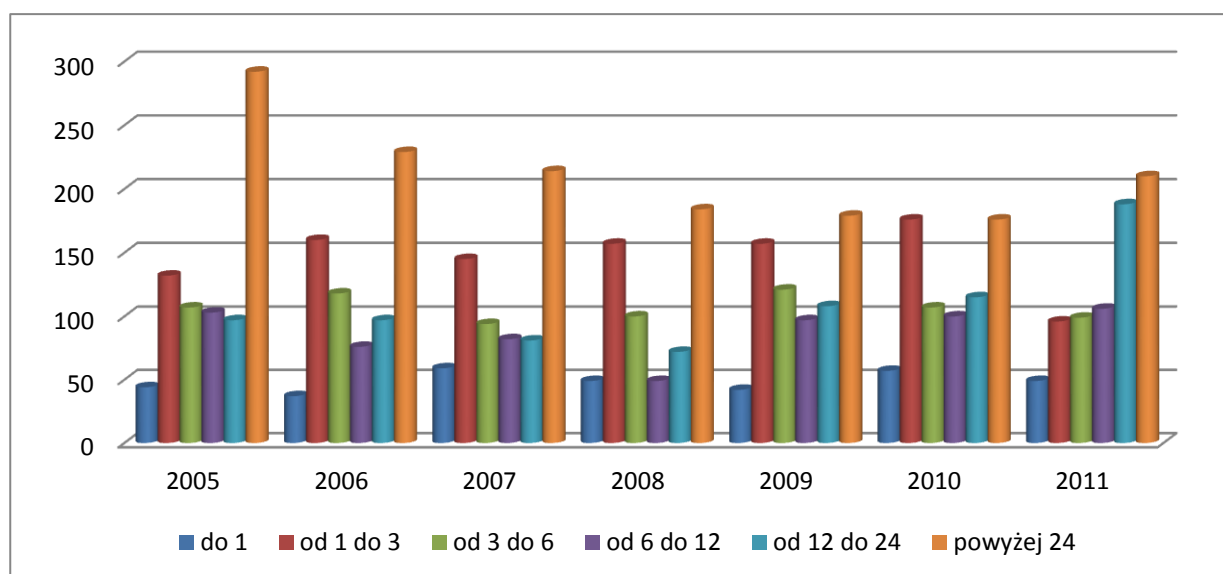
**Wykres 3. Struktura bezrobotnych według wieku na terenie gminy i miasta Izbica Kujawska.**



Źródło: PUP Włocławek

Jak widać powyżej w strukturze bezrobotnych dominują osoby w przedziale wiekowym 25-34, maleje natomiast liczba osób bezrobotnych w wieku 18-24, prawdopodobnie ze względu na kontynuację nauki w szkołach policealnych i na uczelniach wyższych. Wzrasta zaś bezrobocie wśród osób w przedziale wiekowym 55 i więcej.

**Wykres 4. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy na terenie gminy i miasta Izbica Kujawska.**



Źródło: PUP Włocławek

Stosownie do przedmiotowego wykresu największa liczba bezrobotnych to osoby, które pozostają bez pracy dłużej niż 24 miesiące, chociaż na przełomie lat 2005-2010 liczba ta stopniowo spadała. Najmniejsza liczba bezrobotnych to osoby, które pozostają bez pracy nie dłużej niż 1 miesiąc.

## 2.5 Sfera społeczna

- Pomoc społeczna

Pomoc społeczna w gminie Izbica Kujawska wykonywana jest poprzez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do realizacji zadań zleconych i własnych gminy z zakresu pomocy społecznej. Bezpośrednie wsparcie socjalne udzielane jest rodzinom wielodzietnym, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętym bezrobociem. Pomoc kierowana jest również do rodzin patologicznych, osób nieporadnych życiowo czy przewlekle chorych.

Z pomocy OPS korzystały w 2010 roku 392 rodziny, w 2011 roku - 357 rodzin, a w I półroczu 2012 roku - 259 rodzin.

W 2010 r. OPS przyznał decyzją świadczenia 664 osobom, w 2011 roku - 610 osobom, a w I półroczu 2012 OPS udzielił pomocy – 426 osobom. W poszczególnych latach wszystkim rodzinom udzielono również pomocy w formie pomocy socjalnej (tj. rozwiązywanie różnych problemów powodujących określone dysfunkcje w życiu tych rodzin), w tym pomoc z pracy socjalnej otrzymało w 2010 r. – 48 rodzin, w 2011 r. – 69 rodzin, a w I półroczu 2012 r. – 43 rodziny.

**Tabela 6. Udzielone wsparcie socjalne w gminie Izbica Kujawska w zależności od przyczyn korzystania z pomocy społecznej.**

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<b>Alkoholizm</b>	8	6	4	6	6	18	33	42	30
<b>Bezdomność</b>	-	-	2	3	1	2	4	2	1
<b>Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna</b>	43	73	61	18	5	6	1	7	5
<b>Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna</b>	24	25	22	23	24	32	30	23	16
<b>Bezrobocie</b>	232	328	290	257	238	254	242	218	176
<b>Długotrwała lub ciężka choroba</b>	128	122	107	104	96	142	114	93	62
<b>Inny problem</b>	60	27	24	23	3	5	5	9	4
<b>Niepelnosprawność</b>	94	96	81	72	67	74	69	63	53

<b>Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność</b>	46	15	10	16	37	48	43	45	30
<b>Rodzina wielodzietna</b>	6	-	29	65	73	82	86	66	45
<b>Ubóstwo</b>	343	454	390	363	322	339	311	269	215

Źródło: MGOPS w Izbicy Kujawskiej

Analiza poszczególnych danych ukazuje nakładanie się na siebie różnych problemów społecznych w rodzinach potrzebujących wsparcia szczególnie takich jak: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność.

W mieście Izbica Kujawska znajduje się również Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych dysponujący 60 miejscami, aktualnie przebywa w nim 60 mieszkańców. Zatrudnienie (ogółem) wynosi 43 osoby, w tym 4 pielęgniarki, 1 terapeuta i 14 opiekunek.

- **Edukacja**

W gminie Izbica Kujawska funkcjonują następujące placówki edukacyjne:

- Przedszkole Samorządowe w Izbicy Kujawskiej,
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Izbicy Kujawskiej,
- Gimnazjum im. Augustyna Ślubickiego w Izbicy Kujawskiej,
- Zespół Szkół w Błennie (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum) oraz Filia Szkoły Podstawowej w Szczkowie
- Zespół Szkół im. Jana Kasprowicza w Izbicy Kujawskiej (w skład Zespołu Szkół wchodzi: Liceum Ogólnokształcące o rozszerzonym programie nauczania, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych (zaoczne), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (wielozawodowa), Szkoła policealna- Technik informatyk).

Przedszkole Samorządowe w Izbicy Kujawskiej dysponuje 68 miejscami. Aktualnie w przedszkolu jest 68 dzieci, przy zatrudnieniu 5 nauczycieli. Przy przedszkolu znajduje się plac zabaw. Ponadto przy Szkole Podstawowej w Izbicy Kujawskiej oraz Szkole Podstawowej w Błennie funkcjonują oddziały przedszkolne. W roku 2011/2012 oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Izbicy Kujawskiej liczył 75 dzieci, natomiast przy Szkole Podstawowej w Błennie 27.

**Tabela 7. Zestawienie liczby uczniów oraz nauczycieli w szkołach.**

	Rok szkolny									
	2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
	liczba uczniów	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba nauczycieli
<b>Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Izbicy Kujawskiej</b>	445	44	441	42	420	43	443	44	460	42
<b>Zespół Szkół w Blennie</b>	180	21	158	21	172	21	191	22	166	22
<b>Gimnazjum im. Augustyna Słubickiego w Izbicy Kujawskiej</b>	293	32	298	29	272	31	263	31	232	31
<b>Zespół Szkół im. Jana Kasprowicza w Izbicy Kujawskiej</b>	345	25	364	25	344	26	343	27	trwa nabór	26

Źródło: Dane ze szkół

- **Ochrona zdrowia**

W mieście Izbica Kujawska funkcjonuje jeden Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który posiada 5 gabinetów lekarskich (pediatryczny, 2 internistyczne, stomatologiczny i ginekologiczny), gabinet zabiegowy i punkt szczepień, 2 poczekalnie, 1 gabinet analityczny. W SPZOZ zatrudnionych jest na umowę o pracę 3 lekarzy oraz 2 lekarzy na umowę-zlecenie, a także 8 pielęgniarek. Do przychodni zapisanych jest 7560 pacjentów, w tym 1833 dzieci.

Ponadto w Izbicy Kujawskiej przy ul. Narutowicza 63/1 znajduje się pracownia fizjoterapii oraz dział masażu, gdzie zatrudnionych jest 2 rehabilitantów.

Przy SPZOZ od 2009 r. funkcjonuje placówka pogotowia ratunkowego we Włocławku.

Na terenie miasta zlokalizowane są 2 prywatne gabinety stomatologiczne przy ul. Kolskiej (umowa z NFZ) i ul. Marszałka Piłsudskiego 11 oraz 3 apteki.

- **Kultura i sport**

Miasto Izbica Kujawska pełni rolę ośrodka lokalnego w dziedzinie kultury dla obszaru całej gminy.

Działalność z zakresu upowszechniania kultury na terenie gminy prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Izbicy Kujawskiej (M-GOK). Ośrodek jest organizatorem i współorganizatorem licznych imprez, które na stałe wpisały się w krajobraz życia kulturalnego gminy, m.in. Ogólnopolski Festiwal Piosenki Dziecięcej „Mikrofon dla Najmłodszych”, wystawy promujące Park Kulturowy w Wietrzychowicach.

W mieście Izbica Kujawska funkcjonuje także Biblioteka Publiczna oraz filia biblioteki w miejscowości Błenna. Księgozbiór bibliotek liczy łącznie 34262 woluminów. Biblioteki posiadają 819 czytelników. Podstawowym zadaniem bibliotek jest powszechne zaspokajanie potrzeb czytelniczych, kształtowanie nawyków czytania, podejmowanie działań na rzecz rozwoju czytelnictwa.

W sołectwach Augustynowo, Długie, Nowa Wieś, Skarbanowo znajdują się świetlice wiejskie, które stwarzają warunki dla rozwoju aktywności społeczności lokalnej.

Infrastrukturę sportowo – rekreacyjną gminy stanowią boiska sportowe i sale gimnastyczne. Przy Szkole Podstawowej nr 1 w Izbicy Kujawskiej znajduje się kompleks boisk „Moje Boisko - Orlik 2012” i sala gimnastyczna, natomiast przy Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym znajduje się wspólna sala gimnastyczna, hala sportowa oraz boisko utwardzone. Zespół Szkół w Błennie dysponuje salą gimnastyczną i boiskiem sportowym, zaś Filia Szkoły Podstawowej w Szczkowie – boiskiem sportowym.

Najmłodszy mieszkańcy gminy mają możliwość spędzania wolnego czasu na bogato wyposażonych placach zabaw. Na terenie gminy znajduje się 6 placów zabaw, 4 na terenie miasta i 2 na terenie wiejskim. W mieście znajduje się również siłownia na świeżym powietrzu dla dorosłych. Planowana jest dalsza rozbudowa infrastruktury dla dzieci.



- Aktywność społeczna mieszkańców

Aktywna działalność organizacji pozarządowych prowadzących określoną przez ustawę działalność pożytku publicznego, czyli działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych, jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a także ważnym elementem aktywizującym społeczność lokalną, w tym społeczność gminy Izbicy Kujawskiej.

Istotne znaczenie dla ich funkcjonowania ma także wymiana doświadczeń między organizacjami oraz współpraca z samorządem gminnym.

Wykaz organizacji i cele ich działania:

1. Miejsko-Gminny Klub Sportowy „KUJAWIANKA” Izbica Kujawska - propagowanie zdrowego stylu życia, możliwość integracji, wspólna zabawa poprzez sport.
2. Stowarzyszenie Osób i Rodzin Osób Niepełnosprawnych oraz Rodzin Patologicznych „Życzliwe Serce” w Izbicy Kujawskiej - integracja osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie.
3. Stowarzyszenie Rozwoju Kultury i Sportu w Izbicy Kujawskiej „Bądźmy aktywni” - działania inicjujące, związane z gminną kulturą i sportem, integracja.
4. „Stowarzyszenie - Ziemia Izbicka” - Integracja osób zajmujących oświatą, sportem gminnym, regionalną kulturą, tradycją i sztuką.
5. 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (Izbica Kujawska, Błenna, Mchówek, Modzerowo, Naczachowo, Nowa Wieś, Pasięka, Świętosławice, Świszewy, Wietrzychowice) – przeciwdziałanie zagrożeniom pożarowym, integracja społeczeństwa.
6. Gminne Koło Gospodyń Wiejskich - podtrzymywanie tradycji związanej z kulturą Kujaw, integracja.
7. Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Twórców i Animatorów Kultury z siedzibą przy M-GOK Izbica Kujawska - integracja osób zajmujących regionalną kulturą i sztuką.
8. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów- Koło nr 3 w Izbicy Kujawskiej - zrzeszanie i integracja osób starszych.
9. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych – Zarząd Koła w Izbicy Kujawskiej - zrzeszanie i integracja osób zasłużonych w walkach narodowościowych o wolność Ojczyzny.
10. Parafialne Koło „Caritas” - wspieranie osób o niskim statusie społecznym.

## **2.6 Wnioski z przeprowadzonej diagnozy**

- **Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia**

Gmina Izbica Kujawska leży w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim. Zajmuje powierzchnię 132,05 km<sup>2</sup>, z czego 2,26 km<sup>2</sup> to miasto Izbica Kujawska.

Na terenie gminy przeważa liczba osób w wieku produkcyjnym. Wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym występuje tendencja malejąca. Można wnioskować, że na przestrzeni analizowanych lat zaobserwowany spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym będzie się utrzymywał. Ponadto z biegiem lat coraz więcej osób zacznie odchodzić na emerytury, co przyczyni się z kolei do dalszego wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wpływ na zmianę liczby ludności ma ujemne saldo migracji, co ma związek z odpływem osób wykształconych i młodych z terenu gminy.

- **Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego**

Gmina Izbica Kujawska posiada liczne walory przyrodnicze oraz atrakcyjne zabytki archeologiczne i architektoniczne, które tworzą potencjał dla rozwoju turystyki. Infrastruktura turystyczna jest słabo rozwinięta i nie wykorzystuje istniejących możliwości.

Zasadniczą kwestią przy ocenie predyspozycji dla rozwoju turystyki i rekreacji jest popyt na tego rodzaju działalności. W przypadku gminy Izbica Kujawska popyt należy ocenić jako relatywnie niewielki, co wynika z niewielkiej liczby mieszkańców oraz ograniczonego popytu zewnętrznego.

- **Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura**

Gmina Izbica Kujawska dysponuje dobrze rozwiniętą siecią drogową (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne), jednakże ich stan jest niezadowalający.

Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, natomiast miasto cechuje wysoki poziom skanalizowania. Oczyszczalnia ścieków wymaga modernizacji w celu spełnienia warunków ochrony środowiska oraz zwiększenia efektywności oczyszczania ścieków ze względu na rozbudowę kanalizacji w mieście Izbica Kujawska.

We wszystkich sołectwach i mieście rozprowadzona jest sieć telefoniczna (około 1800 abonentów). Uzupełnieniem łączności kablowej są wybudowane dwie wieże telefonii komórkowej.

W gminie nie ma ciepłociągów i zakładów wytwarzających ciepło, bowiem zabudowa

miasta i gminy Izbica Kujawska to rozproszone siedliska jednorodzinne, zagrodowe i nieliczne wielorodzinne, szczególnie tak zwane po PGR-owskie. To eliminuje stosowanie magistrali ciepłej, wobec czego potrzeby ciepłownicze mieszkańcy zaspokajają we własnym zakresie, dzięki lokalnym systemom ciepłowniczym, lokalnym kotłowniom, zakładowym kotłowniom i indywidualnym źródłom i urządzeniom grzewczym na paliwa ciekłe, stałe i gazowe.

Na terenie gminy dostęp do usługi Internet realizowany jest z wykorzystaniem technologii radiowej, Internetu stacjonarnego oraz przez operatorów telefonii komórkowej.

Miasto posiada koncepcję gazyfikacji miasta i gminy, ale ubożenie społeczeństwa spowodowało, że brak jest zainteresowania otrzymywaniem gazowego paliwa przez mieszkańców, pomimo, że jest tu niewykorzystana stacja redukcji gazu, a przez gminę biegnie rurociąg naftowy „Przyjaźń” koncernu PKN ORLEN S.A. oraz gazociąg DN 500.

Gmina Izbica Kujawska nie posiada na swoim terenie zakładu wytwarzającego energię elektryczną, zatem zasilenie i zabezpieczenie potrzeb gospodarki, administracji i socjalno – bytowych odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego.

Gospodarka odpadami od 1 lipca 2013 roku będzie musiała być przystosowana do nowych regulacji prawnych. Wiąże się to z koniecznością opracowania nowego systemu gospodarki odpadami.

- **Gospodarka**

Gminę Izbica Kujawska charakteryzuje niski poziom przedsiębiorczości. Podstawą gospodarki jest działalność rolnicza. Brak planu zagospodarowania przestrzennego ogranicza potencjał inwestycyjny gminy.

Podstawowym problemem jest wysokie bezrobocie, którego głównymi przyczynami są: niekorzystna sytuacja gospodarcza w kraju i regionie oraz brak kapitału, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Najwięcej osób pozostających bez pracy to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym zawodowym, a najmniej z wyższym.

- **Sfera społeczna**

Pomoc społeczna w gminie Izbica Kujawska wykonywana jest poprzez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który udziela bezpośredniego wsparcia socjalnego rodzinom wielodzietnym, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętym bezrobociem. Pomoc kierowana jest również do rodzin patologicznych, osób nieporadnych życiowo czy przewlekle chorych.

Infrastruktura oświatowa na terenie gminy zaspokaja lokalne potrzeby edukacyjne

mieszkańców.

Ze względu na to, iż w mieście Izbica Kujawska funkcjonuje tylko jeden Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej mieszkańcy mają ograniczony dostęp do usług medycznych spowodowany niedostateczną obsługą ludności.

Gmina Izbica Kujawska dzieli się na 34 sołectwa, z czego tylko 4 posiadają świetlice wiejskie, które stwarzają warunki do rozwoju aktywności społeczności lokalnej.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest niewystarczająca szczególnie na terenach wiejskich.

Na terenie gminy działają liczne organizacje pozarządowe zrzeszające okolicznych mieszkańców.

### 3. Analiza SWOT

<b>Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Korzystne położenie geograficzne: na pojezierzach, w centrum kraju</li> <li>2. Położenie przy drodze wojewódzkiej</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wyludnianie gminy</li> <li>2. Starzejące się społeczeństwo w gminie</li> <li>3. Odpływ z gminy wykształconej młodzieży</li> <li>4. Dostyc duże rozdrobnienie osadnictwa (duża liczba małych miejscowości, mały stopień koncentracji ludności w największych wsiach)</li> <li>5. Duża odległość do większych miast, peryferyjność gminy</li> </ol>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Utrzymywanie tendencji niskiej reprodukcji ludności</li> <li>2. Emigracja osób młodych, wykształconych, przedsiębiorczych</li> </ol>

<b>Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Malowniczo położone i czyste jeziora</li> <li>2. Duże możliwości rozwoju usług turystycznych: turystyka piesza, rowerowa</li> <li>3. Liczne atrakcje turystyczne (zabytki archeologiczne i architektoniczne)</li> <li>4. Przyjazne warunki klimatyczne (łagodny klimat) sprzyjające rolnictwu</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Słaba promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>2. Słaba infrastruktura turystyczna</li> <li>3. Nierównomierne rozmieszczenie lasów - koncentracja w rejonie jeziora Długie</li> <li>4. Brak gospodarstw agroturystycznych</li> <li>5. Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna</li> <li>6. Brak produktu lokalnego</li> <li>7. Nieadekwatna, do potrzeb mieszkańców i gości, infrastruktura sportowa i rekreacyjna</li> </ol>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przystosowanie naturalnych walorów środowiskowych gminy (lasy, jeziora) dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz promocji gminy</li> <li>2. Możliwość pozyskania dotacji unijnych na projekty związane z ochroną</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pogorszenie stanu środowiska w wyniku aktywności człowieka</li> <li>2. Wzrost niekontrolowanego ruchu turystycznego</li> <li>3. Zanieczyszczenie wód naturalnych</li> </ol>

<p>środowiska i turystyką</p> <p>3. Wykorzystanie spuścizny historycznej.</p> <p>4. Brak zagrożeń dla czystości powietrza pochodzenia przemysłowego</p>	
<b>Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<p>1. Rozwinięta sieć dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich na terenie gminy</p> <p>2. Wysoki stopień zwodociągowania gminy</p> <p>3. Nowoczesne ujęcia wody</p> <p>4. Wysoki poziom skanalizowania miasta Izbica Kujawska</p> <p>5. Dobra łączność telekomunikacyjna</p>	<p>1. Zły stan dróg</p> <p>2. Brak sieci kanalizacyjnej na terenie wiejskim</p> <p>3. Brak magistralnych systemów ciepłowniczych</p>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<p>1. Wykorzystanie gazociągu</p>	<p>1. Wzrost kosztów energii cieplnej</p>

<b>Gospodarka</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<p>1. Dobrze rozwinięty handel hurtowy i detaliczny (sieć sklepów spożywczo – przemysłowych)</p> <p>2. Wzrost dywersyfikacji działalności gospodarczej</p> <p>3. Wzrost rozwoju usług dla ludności</p> <p>4. Potencjał i wolne zasoby siły roboczej</p> <p>5. Dostępność do istniejącej infrastruktury</p>	<p>1. Niski poziom przedsiębiorczości</p> <p>2. Brak planu zagospodarowania przestrzennego</p> <p>3. Znaczna część mieszkańców zatrudniona w rolnictwie</p> <p>4. Wysoki poziom bezrobocia</p> <p>5. Niski udział w populacji gminy osób wykształconych, w tym duża grupa nisko wykształconych bezrobotnych</p> <p>6. Mała liczba zakładów pracy</p> <p>7. Brak nowych miejsc pracy</p> <p>8. Brak inwestorów</p> <p>9. Niska opłacalność produkcji rolnej</p> <p>10. Rozdrobnienie rolnictwa i mała liczba gospodarstw specjalistycznych</p>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<p>1. Rozwój turystyki i agroturystyki</p> <p>2. Możliwość tworzenia gospodarstw agroturystycznych jako dodatkowe źródło dochodu</p> <p>3. Wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii</p>	<p>1. Brak wzrostu dochodów własnych gminy</p> <p>2. Słaba perspektywa rozwoju przemysłowego</p> <p>3. Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych</p> <p>4. Dalszy odpływ młodych mieszkańców do dużych miast i za granicę</p> <p>5. Duże koszty uzbrojenia terenów pod inwestycje</p>

	6. Brak zainteresowania inwestorów z zewnątrz 7. Brak odpowiednich instrumentów polityki rolnej pozwalających na zwiększenie opłacalności mniejszych gospodarstw rolnych
--	---

<b>Strefa społeczna</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
1. Dobrze zorganizowana pomoc społeczna 2. Infrastruktura oświatowa zaspokajająca potrzeby edukacyjne gminy 3. Aktywne działanie mieszkańców w organizacjach pozarządowych	1. Ograniczony dostęp do usług medycznych spowodowany niedostateczną obsługą ludności (mała liczba lekarzy) 2. Mała liczba świetlic wiejskich 3. Duże zapotrzebowanie na wsparcie dla osób bezrobotnych i na skraju ubóstwa
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
1. Bogata historia regionu 2. Rozwój edukacji – zwracanie coraz większej uwagi na kształcenie osób dorosłych 3. Uatrakcyjnienie oferty dla wszystkich mieszkańców przez: biblioteki, świetlice i inne placówki kulturalno-oświatowe 4. Organizacja ciekawych imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych promujących gminę 5. Możliwość poprawy stanu zdrowia mieszkańców, dzięki poprawie jakości usług medycznych i realizacji programów profilaktyk zdrowia	1. Obniżenie poziomu kultury, sprawności fizycznej i zdrowia społeczeństwa 2. Pogarszająca się sytuacja w służbie zdrowia

## 4. Kierunki rozwoju

### 4.1 Drzewo problemów

#### Problem główny

**Niezadowalająca kondycja gospodarcza gminy**

#### Problemy w poszczególnych sferach:

#### ŚRODOWISKO

**Niewykorzystany potencjał walorów gminy**

- Słaba promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych
- Słaba infrastruktura turystyczna
- Brak gospodarstw agroturystycznych
- Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna
- Brak produktu lokalnego

#### INFRASTRUKTURA

**Niewystarczające środki finansowe na rozwój infrastruktury**

- Zły stan dróg
- Brak sieci kanalizacyjnej na terenie wiejskim
- Brak magistralnych systemów ciepłowniczych

#### GOSPODARKA

**Niska aktywność gospodarcza mieszkańców gminy**

- Niski poziom przedsiębiorczości
- Brak planu zagospodarowania przestrzennego
- Znaczna część mieszkańców zatrudniona w rolnictwie
- Wysoki poziom bezrobocia
- Niski udział w populacji gminy osób wykształconych, w tym duża grupa nisko wykształconych bezrobotnych



- Mała liczba zakładów pracy
- Brak nowych miejsc pracy
- Brak inwestorów
- Niska opłacalność produkcji rolnej
- Rozdrobnienie rolnictwa i mała liczba gospodarstw specjalistycznych

## **SFERA SPOŁECZNA**

### **Niski poziom życia mieszkańców**

- Nieadekwatna, do potrzeb mieszkańców i gości, infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- Ograniczony dostęp do usług medycznych spowodowany niedostateczną obsługą ludności (mała liczba lekarzy)
- Duża liczba osób bezrobotnych i na skraju ubóstwa.

## 4.2 Drzewo celów

### Cel nadrzędny

**Wzmocnienie kondycji gospodarczej gminy**

### Cele bezpośrednie w poszczególnych sferach:

#### ŚRODOWISKO

**Wykorzystanie potencjału walorów przyrodniczo kulturowych gminy**

- Promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych
- Rozwój infrastruktury turystycznej (m.in. gospodarstw agroturystycznych)
- Stworzenie produktu lokalnego

#### INFRASTRUKTURA

**Rozwój infrastruktury w gminie**

- Poprawa stanu dróg
- Rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej na terenie wiejskim np. budowa przydomowych oczyszczalni ścieków

#### GOSPODARKA

**Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców gminy**

- Podniesienie poziomu przedsiębiorczości
- Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego
- Zmniejszenie poziomu bezrobocia
- Podnoszenie kompetencji mieszkańców
- Aktywne poszukiwanie inwestorów

## **SFERA SPOŁECZNA**

### **Podniesienie poziomu życia mieszkańców**

- Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- Zwiększenie dostępu do usług medycznych
- Walka z bezrobociem i wykluczeniem społecznym.

## 5. Planowane przedsięwzięcia

Lp.	Nazwa planowanego projektu	Przewidywany okres realizacji projektu	Planowane produkty	Planowane rezultaty	Instytucja odpowiedzialna za realizację projektu	Źródła finansowania projektu	Planowane nakłady finansowe
<b>ŚRODOWISKO</b>							
1.	Budowa bazy turystycznej przy Parku Kulturowym Wietrzychowice - Gaj	2013-2020	Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury aktywnych form turystyki (w tym parkingów) 1 szt.	Liczba osób korzystających z wybudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury aktywnych form turystyki (w tym parkingów) 8000 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000
<b>INFRASTRUKTURA</b>							
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz przebudowa sieci wodociągowej na ul. Cmentarnej i ul. Zielonej w Izbicy Kujawskiej	2013	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 1,727 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 97 osób	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	5.800.000
3.	Przebudowa drogi	2013-2015	Długość	Skrócenie czasu przejazdu 23 min	Gmina i Miasto	budżet gminy	1.300.000

	gminnej Błenna-Gąsiorowo-Dziewczopole Nr 191221C na odcinku 2,9 km		przebudowanych dróg gminnych 2,9 km		Izbica Kujawska	środki UE	
4.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Kazimierowo	2014-2015	Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków 1 szt.	Ilość oczyszczonych ścieków: 450-500 m <sup>3</sup> /doba	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE, WFOŚ, NFOŚ	5.000.000
5.	Budowa wodociągu wiejskiego w miejscowości Wiszczelice na odcinku 2 km	2014-2016	Długość wybudowanej sieci wodociągowej 2 km	Liczba gospodarstw domowych korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci wodociągowej: 13 szt.	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	300.000
6.	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	2014-2020	Liczba dofinansowanych przydomowych oczyszczalni ścieków 1000 szt.	Liczba gospodarstw domowych korzystających z dofinansowanych przydomowych oczyszczalni ścieków 1000 szt.	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, WFOŚ	5.000.000
7.	Przebudowa drogi gminnej Izbica Kujawska (ul. Polna) -Zdrojówka Nr 191201C na	2015-2017	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,6 km	Skrócenie czasu przejazdu 21 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.300.000

	odcinku 2,6 km						
8.	Przebudowa drogi gminnej Chociszewo-Słubin-Nowa Wieś, Nr 191208C, na odcinku 3,5 km	2019-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 3,5 km	Skrócenie czasu przejazdu 28 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.750.000
9.	Przebudowa drogi gminnej Skarbanowo-Obałki- granica gminy (Janowo) - Naczachowo Nr 191233C, 192229C na odcinku 3,5 km	2017-2019	Długość przebudowanych dróg gminnych 3,5 km	Skrócenie czasu przejazdu 28 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.750.000
10.	Przebudowa drogi gminnej Wietrzychowice – granica gminy - (Osiecz Mały) Nr 191243C na odcinku 1,1 km	2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,1 km	Skrócenie czasu przejazdu 9 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	550.000
11.	Przebudowa ul. Morelowej w miejscowości Izbica Kujawska, na odcinku 2 km	2017-2018	Długość przebudowanej ulicy 2,0 km	Skrócenie czasu przejazdu 16 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000

12.	Budowa kanalizacji deszczowej na OM Morele i ul. Wiśniowej, Izbica Kujawska - 2 km	2015-2016	Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej 2 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej 159 osób	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	2.500.000
13.	Budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej ul. Polna w Izbicy Kujawskiej	2015-2016	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 1,11 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 476 osób	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	800.000
14.	Przebudowa drogi gminnej Sokołowo-Pasieka Nr 191203C na odcinku 2,2 km	2016-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,2 km	Skrócenie czasu przejazdu 18 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.100.000
15.	Przebudowa drogi gminnej Mchówek-Pustki Nr 191227C na odcinku 1,6 km	2014-2015	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,6 km	Skrócenie czasu przejazdu 4 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	800.000
16.	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Izbicy Kujawskiej – ul. Kwiatowa, ul. Przedmiejska, ul.	2014-2016	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 0,9 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej 83 osoby	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	4.000.000

	Wesoła, ul. Tymieniecka						
17.	Przebudowa drogi gminnej Hulanka-Ślazewo Nr 191219C na odcinku 2,5 km	2014-2016	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,5 km	Skrócenie czasu przejazdu 20 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.250.000
18.	Przebudowa drogi gminnej Izbica Kujawska-Augustynowo Nr 191201C na odcinku 2,1 km	2017-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,1 km	Skrócenie czasu przejazdu 17 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.050.000
19.	Przebudowa ul. Spokojnej w Izbicy Kujawskiej na odcinku 0,3 km	2014	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,3 km	Skrócenie czasu przejazdu 2 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	150.000
20.	Przebudowa ul. Bratkowej w Izbicy Kujawskiej na odcinku 0,2 km	2014-2015	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,2 km	Skrócenie czasu przejazdu 2 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	100.000
21.	Przebudowa drogi gminnej Błenna-Gąsiorowo Nr 191205C na odcinku 1,9 km	2018-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,9 km	Skrócenie czasu przejazdu 15 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000



22.	Przebudowa drogi gminnej Kazanki-Szczkówek Nr 191247C na odcinku 2,1 km	2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,1 km	Skrócenie czasu przejazdu 17 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.050.000
23.	Przebudowa sieci wodociągowej w Izbicy Kujawskiej (ul. Spokojna) na odcinku 0,3 km	2014-2015	Długość przebudowanej sieci wodociągowej 0,3 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do przebudowanej sieci wodociągowej 23 osoby	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	60.000
24.	Przebudowa drogi gminnej Hulanka-gr.gminy Kozjaty Nr 191218C na odcinku 2,9 km	2016-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,9 km	Skrócenie czasu przejazdu 23 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.450.000
25.	Przebudowa drogi gminnej Szczkówek – Ciepliny nr 191206C na odcinku 2,4 km	2017-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,4 km	Skrócenie czasu przejazdu 19 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.200.000
26.	Przebudowa drogi gminnej Długie – Długie Parcele o nr 191211C na odcinku 1,3 km	2018-2019	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,3 km	Skrócenie czasu przejazdu 10 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	650.000

27.	Przebudowa drogi gminnej Ciepłiny – granica gminy (Zalesie) na odcinku 0,3 km	2017-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,3 km	Skrócenie czasu przejazdu 2 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	150.000
28.	Przebudowa drogi gminnej Grochowiska-Długie Nr 191214C na odcinku 1,4 km	2018-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,4 km	Skrócenie czasu przejazdu 11 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	700.000
29.	Przebudowa drogi gminnej Dziewczopole – granica gminy – (Bnin) Nr 191221C na odcinku 0,7 km	2018-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,7 km	Skrócenie czasu przejazdu 8 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	350.000
30.	Przebudowa drogi gminnej Dziewczopole – granica gminy – (Dziewczopólko) Nr 191234C na odcinku 1,2 km	2018-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,2 km	Skrócenie czasu przejazdu 10 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	600.000
31.	Przebudowa drogi gminnej Świszewy – Zdrojówka Nr 191239C na	2018-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,2 km	Skrócenie czasu przejazdu 10 min	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	600.000

	odcinku 1,2 km						
32.	Wymiana sieci wodociągowej $\Phi$ 160 od ul. Przedmiejskiej do rozdziału sieci w miejscowości Józefowo na odcinku 400m	2016	Długość przebudowanej sieci wodociągowej 0,4 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do przebudowanej sieci wodociągowej 50	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	40.000
33.	Wykonanie odcinka sieci wodociągowej $\Phi$ 110 na odcinku Józefowo – Sokołowo.	2016	Długość przebudowanej sieci wodociągowej 0,63 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do przebudowanej sieci wodociągowej 50	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	70.000
<b>GOSPODARKA</b>							
34.	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	2016-2020	Liczba opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego 1 szt.	Powierzchnia terenów pod inwestycję 1 km <sup>2</sup>	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000
35.	Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne w Izbicy Kujawskiej przy ul. Polnej	2016-2020	Liczba projektów w zakresie uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe 1 szt.	Liczba działek pod budownictwo mieszkaniowe 60	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	10.000.000

**SFERA SPOŁECZNA**

36.	Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej, łącznika i Sali gimnastycznej	2013	Liczba obiektów objętych termomodernizacją 1 szt.	Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów termomodernizacyjnych 189,32 MWh/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000
37.	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej we wsi Nowa Wieś	2013	Liczba odrestaurowanych/ wyremontowanych świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcje 1 szt.	Liczba osób korzystających z odrestaurowanych/ wyremontowanych świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcje 100 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	100.000
38.	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego na bazie stadionu miejskiego i lasku komunalnego w Izbicy Kujawskiej ul. Sportowa, ul. Rolna	2018-2019	Liczba wybudowanych obiektów sportowo – rekreacyjnych 1 szt.	Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów sportowo rekreacyjnych 5000 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	500.000
39.	Remont obiektu socjalno kulturalnego w Izbicy Kujawskiej przy ul. Narutowicza 63	2014-2018	Liczba zbudowanych/ przebudowanych/doposażonych obiektów (pozostałej infrastruktury społecznej) 1 szt.	Liczba osób korzystających z przebudowanych/ wybudowanych/doposażonych obiektów pozostałej infrastruktury społecznej 8000 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000

40.	Budowa muszli koncertowej w parku przy M-GOK w Izbicy Kujawskiej	2013-2018	Liczba zbudowanych/ przebudowanych/ doposażonych obiektów (pozostałej infrastruktury społecznej) 1 szt.	Liczba osób korzystających z przebudowanych/ wybudowanych/ doposażonych obiektów pozostałej infrastruktury społecznej 8000 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	Budżet gminy, środki UE	500.000
41.	Budowa boiska sportowego ze sztuczną nawierzchnią przy Zespole Szkół w Błennie	2016-2020	Liczba wybudowanych obiektów sportowo – rekreacyjnych 1 szt.	Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów sportowo rekreacyjnych 500 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	1.000.000
42.	Renowacja Zespołu parkowo-dworskiego w miejscowości Mchówek	2014-2016	Liczba odrestaurowanych/ wyremontowanych obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objęte ewidencją zabytków 1 szt.	Liczba osób korzystających z odrestaurowanych/ wyremontowanych obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objęte ewidencją zabytków 100 osób/rok	Gmina i Miasto Izbica Kujawska	budżet gminy, środki UE	500.000

## **6. Spójność zadań Lokalnego Programu Rozwoju z dokumentami programowymi i planistycznymi**

Celem nadrzędnym, ujętym w Lokalnym Programie Rozwoju dla gminy Izbica Kujawska jest „**Wzmocnienie kondycji gospodarczej gminy**”. Cel ten gmina planuje osiągnąć poprzez realizację następujących celów bezpośrednich:

- **Wykorzystanie potencjału walorów przyrodniczo kulturowych gminy**
- **Rozwój infrastruktury w gminie**
- **Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców gminy**
- **Podniesienie poziomu życia mieszkańców**

Powyższe cele są spójne z celami zawartymi w następujących dokumentach programowych i planistycznych wyższego rzędu:

- Strategią „Europa 2020”,
  - Załoženiami Strategii Rozwoju Kraju 2020,
  - Załoženiami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020.
- 
- Cel „**Wykorzystanie potencjału walorów przyrodniczo kulturowych gminy**” wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:
    - Strategia „Europa 2020” – Zrównoważony rozwój – poprawienie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza w odniesieniu do MŚP. W ramach realizacji tego celu dąży się do rozwoju infrastruktury turystycznej, wokół której będzie mogła rozwijać się działalność usługowa MŚP.
    - Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – obszar III - Tworzenie warunków dla rozwoju miast subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich – inwestycje w infrastrukturę turystyczną i wykorzystanie walorów przyrodniczych pozytywnie wpłynie na rozwój gospodarczy w regionach wiejskich gminy. Realizacja działań rozwojowych w regionach polegać ma także m. in. na podejmowaniu działań zmierzających do poprawy atrakcyjności turystycznej.

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – jednym z wyzwań polityki regionalnej województwa jest Rozwój obszarów wiejskich, który można realizować między innymi poprzez rozwój infrastruktury turystycznej pozwalającej na wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych oraz rozwój wokół nich przedsiębiorczości. Rozwój województwa ma oprzeć się m. in. na wykorzystaniu unikatowych walorów przyrodniczych i kulturowych stanowiących podstawę dla rozwoju specjalistycznej oferty turystycznej.
  - Cel „**Rozwój infrastruktury w gminie**” wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:
    - Strategia „Europa 2020” - Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Cel ten ma być realizowany m. in. poprzez inwestycje w infrastrukturę, w szczególności w infrastrukturę transportową.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – z zapisów dokumentu wynika, że istotnym czynnikiem wpływającym na procesy rozwojowe jest dostępność transportowa i infrastrukturalna. Zapóźnienia i niespójności w tym zakresie, nieadekwatność infrastruktury i jej niedopasowanie do potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego wymagają kontynuacji wysiłku modernizacyjnego. Szczególnie ważna jest sukcesywna poprawa sieci transportowej.
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – w ramach rozwoju obszarów wiejskich w kolejnych latach, planuje się dalszy rozwój lokalnej infrastruktury technicznej.
  - Cel „**Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców gminy**” wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:
    - Strategia „Europa 2020” – Zrównoważony rozwój – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.
    - Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki a w szczególności pkt II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja rolnictwa oraz

pkt. II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – wskazują na nowoczesną gospodarkę i rozwój zasobów ludzkich jako jeden z głównych obszarów strategicznych w rozwoju województwa kujawsko pomorskiego realizowanych min poprzez rozwój przedsiębiorczości , tworzenie klimatu inwestycyjnego, wzmacnianie konkurencyjności regionu oraz rozwój sektora rolnego.

➤ Cel „**Podniesienie poziomu życia mieszkańców**” wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:

- Strategia „Europa 2020” – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu poprzez podniesienie stopy zatrudnienia, inwestycje w podnoszeniu kwalifikacji i szkolenia, modernizację rynku pracy i systemów opieki społecznej.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna, Cel III.1. Integracja społeczna, III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych, Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – wskazują jako misję osiągnięcie wysokiej jakości życia mieszkańców i konkurencyjności regionu w oparciu o aktywność społeczną przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów. Realizacja zaproponowanej misji będzie realizowana poprzez działania w dziedzinach ochrony zdrowia, rynku pracy i bezrobocia oraz rozwoju kapitału ludzkiego.



## 7. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć lokalnego programu rozwoju

W wyniku realizacji zadań objętych niniejszym Programem Rozwoju Lokalnego na lata 2013 – 2020 planuje się osiągnięcie następujących wskaźników produktu i rezultatu:

### Wskaźniki produktu:

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość
Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury aktywnych form turystyki (w tym parkingów)	sztuka	1
Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	km	5,737
Długość przebudowanych dróg gminnych	km	39,9
Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków	sztuka	1
Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	2
Liczba dofinansowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	sztuka	1000
Długość przebudowanej sieci wodociągowej	km	1,33
Liczba opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego	sztuka	1
Liczba projektów w zakresie uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe	sztuka	1
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	sztuka	1
Liczba odrestaurowanych/ wyremontowanych świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcje	sztuka	1
Liczba wybudowanych obiektów sportowo – rekreacyjnych	sztuka	1
Liczba zbudowanych/ przebudowanych/doposażonych obiektów (pozostałej infrastruktury społecznej)	sztuka	1
Liczba wybudowanych obiektów sportowo – rekreacyjnych	sztuka	1
Liczba odrestaurowanych/ wyremontowanych obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objęte ewidencją zabytków	sztuka	1

### Wskaźniki rezultatu:

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość
Liczba osób korzystających z wybudowanych/ przebudowanych obiektów infrastruktury aktywnych form turystyki (w tym parkingów)	osób/rok	8000
Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	osoby	815
Skrócenie czasu przejazdu	minuta	313 min
Ilość oczyszczonych ścieków	m <sup>3</sup> /doba	450-500
Liczba gospodarstw domowych korzystających z podłączenia	sztuka	13

do wybudowanej sieci wodociągowej:		
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dofinansowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	sztuka	1000
Liczba osób korzystających z podłączenia do przebudowanej sieci wodociągowej	osoby	123
Powierzchnia terenów pod inwestycję	km <sup>2</sup>	1
Liczba działek pod budownictwo mieszkaniowe	sztuka	60
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów termomodernizacyjnych	MWh/rok	189,32
Liczba osób korzystających z odrestaurowanych/ wyremontowanych świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcje	osób/rok	100
Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów sportowo rekreacyjnych	osób/rok	5000
Liczba osób korzystających z przebudowanych/ wybudowanych/doposażonych obiektów pozostałej infrastruktury społecznej	osób/rok	8000
Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów sportowo rekreacyjnych	osób/rok	500
Liczba osób korzystających z odrestaurowanych/ wyremontowanych obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objęte ewidencją zabytków	osób/rok	100

## 8. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli

Lokalny Program Rozwoju realizowany będzie w horyzoncie czasowym 2013-2020 po jego zatwierdzeniu przez Radę Gminy i Miasta. Po przyjęciu przez Radę Gminy i Miasta, za jego właściwe wdrażanie oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy gminy tj. Burmistrz Gminy i Miasta. Do pomocy we właściwym wdrażaniu Planu Burmistrz Gminy i Miasta dysponuje aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy i Miasta oraz jednostek organizacyjnych.

Wśród komórek organizacyjnych Urzędu Gminy i Miasta najściślej zaangażowanych w realizację projektów wynikających z Lokalnego Programu Rozwoju wskazać należy:

- Referat Gospodarki Komunalnej, Lokalowej i Przestrzennej
- Referat Organizacyjny
- Referat Finansowy

System wdrażania na poziomie Urzędu Gminy i Miasta obejmować będzie następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji zadań objętych programem,
- występowanie z wnioskami o dofinansowanie,
- przeprowadzenie procedur wyboru wykonawców zadań,
- kontraktowanie,
- monitorowanie przebiegu prac w ramach poszczególnych projektów,
- raportowanie kwartalne i roczne,
- przygotowanie propozycji dotyczących korekt w zakresie poszczególnych zadań,
- prowadzenie rozliczeń finansowych,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Za poszczególne zakresy zadań odpowiadają wcześniej wymienione komórki organizacyjne Urzędu Gminy i Miasta, zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności. Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia programu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach. Za ten element odpowiada Rada Gminy i Miasta.

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy. Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy obejmował będzie kwantyfikowane dane obrazujące postępy we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w Planie Rozwoju Lokalnego i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu
- wskaźniki rezultatu
- wskaźniki oddziaływania

Monitoring finansowy obejmował będzie dane finansowe realizacji projektów, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Jednostką bezpośrednio odpowiadającą za monitorowanie i wdrażanie Lokalnego Programu Rozwoju Gminy i Miasta Izbica Kujawska jest Rada Gminy i Miasta. W pracach związanych z monitorowaniem i oceną Lokalnego Programu Rozwoju mogą brać udział również niezależni eksperci oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Wojewódzkiego. Przedmiotem oceny i monitorowania powinna być zgodność Programu z Programami Pomocowymi. Jednostka monitorująca ma również prawo wносить wnioski do Burmistrza dotyczące podziału zadań na poszczególne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne. Lokalny Program Rozwoju może być uzupełniany o kolejne zadania, które wynikają bezpośrednio ze zmian w Programach Pomocowych.

Ocena Lokalnego Programu Rozwoju:

- Raporty z przebiegu realizacji zadań.
- Kontrola finansowa, wydatkowanie środków zgodnie z przeznaczeniem.
- Wskaźniki efektywności.